

Valki László

## Az Európai Unióhoz csatlakozó Magyarország szuverenitása

---

*Mi lesz a magyar szuverenitással, ha hazánkat felveszik az Európai Unióba? — tették fel sokan a kérdést, amikor bejelentettük, hogy csatlakozni szeretnénk az integrációs szervezethez. A közkeletű felfogás szerint ugyanis a csatlakozó államok szuverenitásuk jelentős részét átruházzák az Unió vezető testületeire, következésképpen saját szuverenitásuk nagymértékben csökken.*

*Valójában a jelenlegi nemzetközi joggyakorlat nem ad okot ilyen negatív következtetés levonására.*

---

### A szuverenitás nemzetközi jogi fogalma

Az írott nemzetközi jog soha, semmilyen formában nem definiálta a szuverenitás fogalmát, de nem készítettek használható definíciót a nemzetközi jog elméletének művelői sem. Az utóbbiak korábban egy totális szuverenitás-fogalomból indultak ki. Belső vonatkozásban „az állam korlátlan és osztatlan főhatalmáról”, a külkapcsolatokban pedig „függetlenségéről” beszéltek. Azt állították, hogy szuverénnek csak az az állam tekinthető, amely „tevékenységének minden területén, elhatározásának minden vonatkozásában független”.

Csakhamar világossá vált azonban, hogy a történelmi fejlődés során nem jönnek létre olyan államok, amelyek főhatalma korlátlan és osztatlan lenne. A nagyhatalmak sem váltak tevékenységük minden területén, elhatározásuk minden vonatkozásában függetlenné, hiszen tekintettel kellett lenniük legalábbis a többi nagyhatalom érdekeire, céljaira, kívánságaira. A nemzetközi jog ezért csak annyit tett, hogy az ENSZ Alapokmányában és másutt jogi kötelezettségekkel bástyázta körül az állami szuverenitást. Kimondta, hogy az államoknak

- tiszteletben kell tartaniuk minden más állam jogi egyenlőségét, valamint területi épségét és politikai függetlenségét,

- nem szabad más államokkal szemben erőszakot alkalmazniuk vagy azzal fenyegetniük,

- más államokkal létrejött vitáikat békésen kell megoldaniuk és
- nem szabad beavatkozniuk más államok belügyeibe.

Mint látható, ezek az előírások csak *negatív* oldalról közelítik meg a szuverenitást, csak azt mondják meg, mi az, amit nem szabad megtenni a nemzetközi kapcsolatokban. Pozitív értelemben viszont — hogy ténylegesen mely államok tekinthető szuverénnek — semmit sem mondanak.

A nemzetközi jog egyetlen körülményt képes csak figyelembe venni: azt, hogy egy állam *önállóan lép-e a fel nemzetközi kapcsolataiban* vagy sem. Egyetlen olyan fórum sincs a világon, amely megvizsgálhatná, hogy valamely állam tényleg szuverén-e. Nem játszhat ilyen szerepet az ENSZ sem, tekintve, hogy nem rendelkezik olyan apparátussal, amely alkalmas és jogosult lenne ilyen vizsgálat elvégzésére. Minden állam maga dönt arról, hogy egy magát szuverén államnak nyilvánító alakulattal kapcsolatra kíván-e lépni vagy sem. Ha az állam úgy találja, hogy egy ilyen alakulat bármely okból nem szuverén, egyszerűen nem ismeri el és nem létesít vele kapcsolatot (ilyen helyzetbe került például a Ciprusi Török Köztársaság vagy Tajvan).

Más a helyzet azokkal az országokkal, amelyek jogilag is függő helyzetben vannak. A függő helyzet egyaránt származhat a belső jogból (az alkotmányból) és a nemzetközi jogból. A belső jog szerint sem szuverének például a föderációk tagállamai, mert nem rendelkeznek főhatalommal, és ez rendszerint a szövetségi alkotmányból is kitűnik. Nemzetközi jogi rendelkezések alapján nem nyerte vissza szuverenitását például a világháború után a megszállt Németország, amely felett a Szövetséges Ellenőrző Tanács gyakorolta a főhatalmat. Végül mind a belső, mind pedig a nemzetközi jog értelmében hiányzott a szuverenitása a gyarmati országoknak, függetlenül attól, hogy voltak-e valaha önálló államok és önállóságukat milyen körülmények között veszítették el.

Mindent összevéve, a nemzetközi jog azzal a *fikcióval* is megelégszik, hogy a *jogilag alávetettség* helyzetben nem lévő állam szuverén. Ez azt jelenti, hogy azok az államok, amelyek politikai értelemben csekély önállósággal rendelkeznek vagy önállóságukat elvesztették, mindaddig szuverénnek tekintendők, amíg helyzetük jogilag is meg nem pecsételődik. A jog általában szemet huny a szuverenitás *de facto* korlátozása felett, de élénken reagál arra, ha azt valamilyen aktus *de jure* fenyegeti. A nemzetközi jog csak kétféle állapotot ismer: egy ország vagy szuverén, vagy nem. Átmenetek nincsenek, nem léteznek fél-szuverén államok.

A fentiekből következik, hogy a szuverenitás végül is nem tartozik a jogilag pontosan meghatározható fogalmak közé. A szuverenitás olyan politikai-jogi kategória, amely szorosan kapcsolódik az állam fogalmához, annak egyik lényegi alkotó eleme. Lényegében azt fejezi ki, hogy az emberi társadalom által létrehozott politikai intézmények hierarchiájában az államok helyezkednek el a legmagasabb szinten. Csak az államok rendelkeznek ugyanis az erőszak belső felhasználásának legitim monopóliumával, a főhatalommal. E szint felett olyan politikai intézmény, amelynek az államoktól független erőszakmonopóliuma, főhatalma lenne, nem hozható létre, illetve, ha ilyen létrejönne, már azt kellene államnak nevezni. Az állam tehát elvileg mindig szuverén, és szuverenitással csak az állam rendelkezhet.

Az államon *belüli* értelemben tehát a szuverenitás azt jelenti, hogy a főhatalmat megtestesítő legfelső államhatalmi és államigazgatási szervek a belső intézményi hierarchiában a legmagasabb helyet foglalják el. A *nemzetközi* kapcsolatokban ugyanakkor a szuverenitás azt a társadalmi jelenséget fejezi ki, hogy a Földön *egymástól relatíve elkülönült centralizált hatalmi szervezetek egyidejűleg egymás mellett léteznek*. Az állami szuverenitás ilyen értelemben nem más, mint sajátos *viszony*, amely az adott állam és az államok rendszerének többi tagja között áll fenn. Ez a viszony hatalmi-politikai értelemben mellérendeltségi viszony, ellentétben az államon (birodalmon, föderáción, gyarmati rendszeren) belül fennálló alá-fölérendeltségi viszonyokkal.

A nemzetközi közösséget ehhez képest a *decentralizált* hatalmi struktúra jellemzi, s a belátható jövőben is jellemezni fogja. A független államokból álló nemzetközi közösség fogalmi szempontból feltehetően véglegesen kialakult; a történelem ebben az értelemben valószínűleg tényleg véget ért.

Az államok *politikai* értelemben természetesen sohasem élveztek teljes függetlenséget. Az államok közötti kapcsolatok a kezdetben ugyan szórványosak és esetlegesek voltak, s a földrajzi adottságok gyakran kizárták az egymástól távolabb fekvő államok közötti érintkezést. Előbb-utóbb azonban mégis kölcsönösen függő viszonyba kerültek egymással, mivel folytonosan tekintettel kellett lenniük szomszédaik érdekeire és figyelembe kellett venniük azok politikai célkitűzéseit. A kölcsönös függések azután a társadalom, a gazdaság fejlődésével tovább mélyültek.

A „nagy ugrás” ezen a téren az ipari forradalom kibontakozásával és a világpiacon létrejöttével következett be. A második minőségi változásra a tudományos-technikai forradalom kiteljesedésével került sor. Ezt követően jelentősen felgyorsult a nemzetközi munkamegosztás fejlődése. Olyan helyzet alakult ki, hogy az egyes nemzeti gazdaságpolitikai döntések (a termelési szubvenciók alkalmazásáról, a valuták paritásának és a vámok mértékének módosításáról, a tőkeforgalom feltételeinek meghatározásáról vagy a külföldiek vállalatalapítási jogainak meghatározásáról) közvetlenül kihatottak a többi nemzetgazdaság helyzetére és érzékenyen érintették azok egymással alakulását. Az állam ezeket a döntéseket elvileg bármikor, bármilyen körülmények között meghozhatta, mégis óvatosan járt el, hiszen a többi állam pontosan ugyanilyen döntéseket hozhatott. Egyiküknek sem volt tehát érdeke, hogy pillanatnyi céljainak megfelelően „szabad” és „korlátlan” jogait gyakorolja, hiszen rögtön szembetalálta magát partnereinek ugyanilyen szabadon és korlátlan módon meghozott döntéseivel. Az állam viszonylag hamar felismerte, hogy az említett folyamatok eredményeként menthetetlenül beágyazódott a kölcsönös függések világát átfogó rendszerébe. Az államok felismerték, hogy *megszűnt az optimális nemzeti gazdaságpolitikai döntések meghozatalának lehetősége és hogy ilyen döntések már csak nemzetközi szinten hozhatók*. Ennek a felismerésnek köszönhető a második világháború utáni gazdasági koordinációs szervezetek (az IMF, a Világbank, a GATT), később pedig a nyugat-európai gazdasági integrációs intézmények létrehozása.

Létrejött a *kölcsönös függések világát átfogó rendszere*. Ezek a függések természetesen csak globális értelemben váltak kölcsönössé és kiegyensúlyozottá. A nagyobb gazdasági kapacitással vagy katonai erővel rendelkező államoknak nyilvánvalóan hatékonyabb eszközei voltak érdekeik, céljaik érvénye-

sítésére, mint a kisebbeknek. Egyes viszonylatokban ezért gyakran nem annyira a kölcsönös, mint inkább az egyoldalú függések domináltak. Ennek ellenére hiba lenne minden esetben egy-egy bilaterális viszonyból kiindulni, kiragadva azt a multilaterális államközi kapcsolatok egész világra kiterjedő, bonyolult rendszeréből. Igaz, egy ország relatíve függő helyzetbe kerülhet egy másikkal szemben. Ezt a körülményt azonban sok tekintetben ellensúlyozhatja az, hogy mindkettő beágyazódott a globális gazdasági és politikai viszonyrendszerbe. Akárhogyan is alakuljon azonban egy állam viszonya a külvilággal, ez önmagában nem érinti jogilag szuverén voltát, mivel államisége fennmarad.

Az állam szuverenitása tehát addig marad fenn, amíg maga az állam. Ha az állam megszűnik, értelemszerűen megszűnik szuverenitása is. Erre akkor kerülhet sor, ha a kérdéses állam elveszíti főhatalmát, a belső erőszak alkalmazásának legitim monopóliumát. Ez bekövetkezhet

- az állam leigázásával, katonai megszállásával,
- egy föderációba való — önkéntes vagy kikényszerített — belépéssel vagy azzal, hogy
- egy hagyományos nemzetközi szervezet föderatív jellegű, nemzetek feletti intézménnyé alakul át.

Az Európai Unióhoz való csatlakozással összefüggésben nyilvánvalóan az utóbbi esetet kell megvizsgáljunk.

## Az Európai Unió és a szuverenitás

Általánosan elterjedt az a nézet, miszerint az egykori Közös Piac régen túllépett a nemzetállami kereteken és voltaképpen már ma is pre-föderális, *nemzetek feletti* alakulatnak tekinthető. Ezt az álláspontot azonban a szervezet eddigi és a belátható jövőben kibontakozó fejlődése nem igazolja.

Az Európai Unió esetében a szuverenitással összefüggésben elsősorban a közvetkező szervezeti-döntéshozatali elemekre szoktak hivatkozni:

1. A Tanácsban a kötelező döntések egy részét minősített többséggel hozzátják meg; ilyenkor a nagyobb államoknak több szavazatuk van, mint a kisebbeknek.

2. Az Unió vezető szerve, a miniszteri Tanács számos ügyben kötelező döntéseket hozhat, amelyek nemcsak a tagállamokra, hanem a területükön élő természetes és jogi személyekre is közvetlenül kötelezőek.

3. A döntéseket kezdeményező és kidolgozó Bizottság, valamint annak apparátusa a tagállamok kormányaitól függetlenül tevékenykedik.

4. A Bizottság is többségi szavazással hozhat — a tanácsi határozatok végrehajtása céljából — közvetlenül kötelező döntéseket.

5. A közvetlenül választott Európai Parlamentben a nagyobb államoknak több, a kisebbeknek kevesebb szavazatuk van. A testület egyre több területen vesz részt a döntéshozatalban.

6. A közös pénz, az euró bevezetésével megszűntek egyes tagállamok nemzeti valutái. A helyükbe lépő egységes valutát az Unió független központi bankja bocsátja ki.

7. A tagállamok tovább szélesítik azoknak a gazdaságpolitikai jogköröknek a számát, amelyek gyakorlása során lemondanak az önálló döntésről és megállapodnak az együttes, közös döntéshozatal kötelezettségében.

ad 1. A Tanács *minősített többséggel hozott* döntései nem érintik a tagállamok szuverenitását, hiszen az utóbbiak a szervezet megalapításakor — vagy a későbbi csatlakozás során — kifejezték egyetértésüket e megoldással. Az alapítók abból indultak ki, hogy a Tanácsban voltaképpen államigazgatási jellegű határozatokat kell hozniuk, s a döntés általában nem tűr halasztást. Gyors és hatékony döntéshozatali rendszert akartak kialakítani, s úgy vélték, hogy ennek érdekében némely alkalommal alá kell vetniük magukat a többség akaratának.

A *gyakorlatban* persze kiderült, hogy a többségi döntéshozatal nagyon is kényes kérdéssé válhat. Ideális körülmények között ugyan nem okozhat gondot, ha egyszer az egyik, máskor a másik állam kerül a leszavazottak közé. A döntés ugyan konkrét esetben ellentétes lehet valamely tagállam érdekeivel, amit azonban ellensúlyozhat a döntés gyorsasága, valamint az a tény, hogy a leszavazott államnak továbbra is alapvető érdeke fűződik az integrációban való részvételhez. Előfordulhat azonban az is, hogy egy tagállam *tartósan* a leszavazottak közé kerül. Ez már komolyabb következményekhez vezethet, hiszen az ilyen állam könnyen szembefordulhat partnereivel; nem hajtja végre az érdekeivel ellentétes döntéseket, vagy kiválik az integrációból. A többség persze megpróbálhatja a döntés kikényszerítését. Valójában azonban a szoros gazdasági összefonódás miatt a többségnek sem fűződik érdeke a kényszerhez; egy gazdasági konfrontációban valamennyi részvevő érdekei sérülhetnek. A többségnek inkább az az érdeke, hogy az integrációs folyamat folytatódjon. Ezért arra törekszik, hogy kompromisszumokat kössön és elnyerje a kisebbség egyetértését.

Az európai integráció eddigi története azt bizonyítja, hogy a tagállamok tisztában voltak azokkal az előnyökkel és hátrányokkal, amelyek a többségi döntés intézményéből fakadnak. Ez mindenekelőtt abban mutatkozott meg, hogy a szervezet alapítói az első időszakra nézve minden fontos kérdés eldöntésénél egyhangú szavazást irtak elő, később pedig alkalmazni kezdték az úgynevezett *luxemburgi kompromisszumot*. Ez utóbbi értelmében, ha egy konkrét kérdésben a szervezet valamely tagja bejelenti, hogy a döntés alapvető érdekei érinti, a felek mindaddig tárgyalni fognak, amíg megegyezés nem születik. Ezt követően a Tanácsban állandósult a *konszenzus* alapján történő döntéshozatal és csak néha, mutatóba hoztak egy-egy többségi határozatot.

A következő két évtizedet ez a döntéshozatali módszer jellemezte. Kevés kivételtől eltekintve egyik tagállam sem emelt vétőt, és senkit sem szavaztak le. A Tanács soros elnöke többnyire már az előkészítő eljárás során felderítette, hogy mely állam nem ért egyet egy határozati javaslattal, s igyekezett olyan *package deal*-t (csomagtervet) kialakítani, amelynek keretében az érintett államot valamilyen módon kárpótolták.

ad 2. Ami a Tanács egyes döntéseinek *közvetlenül kötelező* voltát illeti, ez a megoldás sem érinti a tagállamok szuverenitását. Az Unióban valójában csak egy végrehajtás-technikai problémáról van szó. Az állam területén levő természetes és jogi személyek szempontjából végül is teljesen közömbös, hogy egy nemzetközi szervezet döntései közvetlenül kötelezőek-e rájuk nézve, vagy csak azután válnak azzá, hogy az illetékes állami szerv beiktatta azokat belső jogforrásai közé. Az államot mindenképpen kötelezi a nemzetközi szerv döntése, s ha e döntés nem lenne közvetlenül kötelező, az államnak kellene azt a

beiktatással azzá tenni. A közvetlenül kötelező döntések tehát csak egy lépéscsúfokot ugranak át, nem többet.

A dolog lényege abban van, hogy az Unióban nem valamilyen külső intézmény hoz döntést, hanem *maguk a tagállamok szabályozzák egymás közötti viszonyukat oly módon, hogy a részvételükkel meghozott döntések hazájukban közvetlenül érvényesüljenek.*

ad 3—4. A Bizottságot függetlensége, valamint a döntéshozatalban betöltött jelentős szerepe miatt *nemzetek feletti* intézménynek tartják. Ennek a szervnek a funkciója az, hogy — elszakadva a szűk nemzeti érdekektől — a tagállamok közös érdekeit képviselje a miniszterekből álló Tanáccsal szemben, más szóval, *a közös érdekeket konfrontálja a nemzeti érdekekkel.* A Bizottságot hatalmazták fel arra, hogy kezdeményezze a meghozott döntések többségét, majd gondoskodik azok előkészítéséről, kidolgozásáról is. Mindezzel a Bizottság — a világ legnagyobb nemzetközi apparátusára lámaszkodva — komoly informális hatalomra tett szert az Unióban. A szuverenitás szempontjából azonban mindez nem változtat azon, hogy *az alapvető döntések meghozatalának joga a Tanács kezében maradt.* Ezért közömbös az is, hogy a Bizottságban a nagyobb államoknak több állampolgára foglal helyet és a testület elvileg egyszerű többséggel hozza határozatait (a gyakorlatban egyébként itt is inkább konszenzus elérésére törekednek). Ami a Bizottság önálló döntési jogköreit illeti, ezek túlnyomórészt jogalkalmazási-végrehajtási, illetve adminisztráló jellegűek.

ad 5. Az előbbieik részben a *Parlament növekvő szerepére* is vonatkoznak. A korábban kizárólag véleményező jogkörrel felruházott független testület — amelyet senki sem vett igazán komolyan — egy idő óta hatékonyabban képes érvényesíteni álláspontját, mert hatáskörét kiszélesítették. Továbbra sem játszhat azonban meghatározó szerepet az Unió döntéshozatalában. A Parlament nem vette át a Tanács funkcióját, nem a Tanács helyett dönt és a Tanács nem köteles figyelembe venni a Parlament álláspontját. A Parlament csak arra képes, hogy elhúzza a döntéshozatali eljárást vagy megakadályozza egy döntés megszületését. Ez igen széles hatáskör ugyan, de nem eredményez „nemzetek feletti” döntéshozatalt.

Különösen akkor nem, ha figyelembe vesszük, hogy egyidejűleg egy ellentétes folyamat is lezajlott a szervezetben, amelyet *a nemzeti érdekek előtérbe kerülése* jellemezett. Ez abban állt, hogy minden területen a kormányok képviselőiből álló bizottságok jelentek meg, amelyek az uniós döntéshozatal előkészítése során egyre erőteljesebben érvényesítették a tagállamok nemzeti érdekeit. Mind szélesebb jogokat biztosítottak az Állandó Képviselők Bizottságának (Coreper) is, amelyen minden határozati javaslat többször is átfut. Valamennyi bizottság eljárását a konszenzus alapján történő állásfoglalások jellemzik, azaz csak akkor továbbítják a javaslatot a Tanácsnak vagy más szervezetnek, ha azzal minden résztvevő egyetértett.

Ugyancsak a „nemzeti” elem erősödését szolgálta a döntéshozatalban egy új technika, az úgynevezett *opt-out* bevezetése, amely lehetővé tette, hogy egyes tagállamok kimaradjanak valamilyen közös program végrehajtásából. Ennek első látványosabb megjelenése az Európai Szociális Karta létrehozása volt, amelynek során a britek közölték, hogy abban nem vesznek részt, és ez a többi tagállam egyetértésével történt. Elfogadottá vált tehát egy olyan megközelítés, miszerint az integráció elmélyítése függővé tehető a tagállamok érde-

keitől és képességeitől, azaz kialakulhat egy *differenciált* integrációs folyamat, amelyet — egy-egy program tekintetében — a változó részvétel vagy a változó sebesség jellemez. Elképzelhető tehát, hogy egyes államok a belátható időn belül nem vagy csak meghatározott idő eltelte után vesznek részt az egyes programokban.

Végül szintén a „nemzeti” elemet erősíti az úgynevezett *szubszidiaritás* elvének bevezetése. Ennek értelmében az Uniónak törekednie kell arra, hogy a döntések minél alacsonyabb, adott esetben nemzeti, helyi vagy regionális szinten szülessenek meg. Más szóval, hogy a döntéseket közelebb kell vinni az állampolgárokhoz, és uniós szinten csak akkor döntsenek, ha az valamilyen okból elkerülhetetlen.

ad 6. A szuverenitás nézetem szerint még azzal sem csökkent, hogy a tagállamok egy részében bevezették az *egységes valutát*, felállították az Unió központi bankját, s az integrációs szervezetre bízta a közös pénzügyi politika folytatását is, hiszen továbbra is a miniszterek Tanácsa irányítja az Unió gazdasági és pénzügyi politikáját. Megjegyzendő azonban, hogy ez a változás egy ideig nem érintené a csatlakozó Magyarországot.

Sokan érvelnek azzal, hogy az új tagállamok az Unióhoz való csatlakozással egy sor területen „elveszítik” önálló nemzeti döntéshozatali jogukat. Valójában nem a tagállamok nem „mondanak le” döntési jogaikról és azokat nem „ruházzák át” egy tőlük elkülönült, független szupranacionális szervre. Minden esetben abban állapodnak meg, hogy különböző gazdaságpolitikai és egyéb kérdésekben *nem egymástól függetlenül, hanem együttesen, egymásra tekintettel fognak dönteni*. Ami pedig a fő döntéseket meghozó szervet, a Tanácsot illeti, az *nem különül el a tagállamoktól és nem válik szupranacionális jellegűvé*. Továbbra is magában foglalja valamennyi tagállam kormányának képviselőjét (ellentétben például az ENSZ Biztonsági Tanácsával, amely összetételét és hatáskörét tekintve a kezdettől fogva teljesen elkülönült a szervezet tagállamaitól). Az integráció eddigi története azt bizonyította, hogy korunk nemzetállamait nem az integráció *tárgyának* — azaz nagyobb egységbe olvasztandó alakulatainak —, hanem az integráció *alanyainak* kell tekinteni, amelynek minden érdemi kérdésben megnyilvánuló egyetértése, cselekvő közreműködése nélkül a folyamat nem fejlődhet tovább.

Az Unió működése nem változtatott és a belátható jövőben sem változtat azon a helyzeten, hogy a politikai hatalom letéteményesei tovább is a nemzeti népképviselői szervek maradnak. A pártok továbbra is egymással küzdenek majd a parlamenti mandátumok megszerzéséért, a kormányra kerülésért, sőt azért is, hogy minél több képviselőt juttassanak be az Európai Parlamentbe. Így nem alakulnának ki nemzetek feletti európai keresztény- vagy szociáldemokrata pártok sem, hiába jósolták sokan ennek ellenkezőjét. Továbbra sem lenne közömbös az, hogy ki lesz egy tagországban az ipari vagy mezőgazdasági miniszter és hogy kik töltsék be a helyi önkormányzatok vezető pozícióit.

Különösen fontos, hogy az Unió döntéseit továbbra is a *nemzeti apparátusok hajtánák végre*. A központi döntések meghozatala után az Unió mindig a nemzeti igazgatási apparátusokra van utalva, és így lesz ez a jövőben is, hiszen Brüsszelnek nincsenek „helyi” végrehajtó szervei. Jöllehet a Tanács és a Bizottság rendeletei közvetlenül kötelezőek a tagállamokra és az azok területén levő magánszemélyekre, a végrehajtás rendszerint további döntéseket, intéz-

kedéseket igényel. E téren kizárólag a nemzeti apparátusok az illetékesek, sőt a végrehajtás *ellenőrzésére* is ők hivatottak. Ha pedig a címzettek nem hajtják végre az Unió döntéseit, azok kikényszerítését megint csak nemzeti szinten kell megoldani.

Az elmondottakból következően Magyarország az Unióhoz való csatlakozással nem vesztené el szuverenitását, sőt az a lényegét tekintve nem is csökken. Az integrációs tevékenység szervezésében megítélésem szerint továbbra is az egymással szorosan együttműködő *szuverén* államok játsszák majd a főszerepet, és nem a szupranacionális intézmények. A belépés után — amely egyszer mégiscsak bekövetkezik — Magyarország egyike lenne ezeknek az államoknak. Kormányának persze jelentős erőfeszítéseket kell majd tennie annak érdekében, hogy a közös döntéshozatalban a magyar érdekek a lehető legteljesebben érvényesüljenek.

## A Magyar Szabadalmi Hivatal pályázati felhívása

**Gábor Dénes**, a világhírű magyar mérnök-fizikus születésének 100. évfordulóját a Magyar Millennium évében, 2000. június 5-én ünnepeljük.

Születésének centenáriuma alkalmából a Magyar Szabadalmi Hivatal új műszaki alkotások, kutatási-feltalálói eredmények elismerésére pályázatot hirdet az alábbi szakmai területeken:

- a) alkalmazott fizika (optika, elektronfizika, plazmafizika, anyagtudomány)
- b) informatika
- c) környezetvédelem.

A pályázók köre: pályakezdőktől a legfeljebb PhD fokozattal rendelkezőkig, azon kutatók pályázhatnak, akik az adott kutatási témában az évezred utolsó évtizedében — 1991-től — kezdték meg tevékenységüket.

### A pályázatok regisztrálása:

Helye: *Magyar Szabadalmi Hivatal, Iparjogvédelmi Tájékoztatási és Oktatási Központ*

1054 Budapest, Garibaldi u. 2.

**Határideje: 1999. szeptember 30.**

A pályázati témát regisztráltatni kell; ezt a kutatás témavezetőjének, vagy a fiatal szakember, oktatási, egyetemi, kutatói tutorának írásos ajánlásával célszerű kiegészíteni.

A regisztrálásnak tartalmaznia kell:

- a kutatási téma rövid leírását,
- a kutatás során elérni kívánt cél megjelölését,
- a kutatás helyének pontos megjelölését,
- a kutatás megkezdésének évét,

- a témavezető nevét, elérhetőségét,
- a kutató nevét, születési évét, elérhetőségét,
- a kutató eddigi szakmai pályafutásának leírását.

### Tartalmi követelmények:

A kutatási tevékenységgel megoldani kívánt műszaki probléma és a megoldás részletes ismertetése, minimum 10, maximum 50 oldal terjedelemben.

A kutatási téma iparjogvédelmi feltárása, amelyhez a Magyar Szabadalmi Hivatal a regisztrált pályázók részére ingyenes információs csomagot és iparjogvédelmi kutatási lehetőséget biztosít.

A Magyar Szabadalmi Hivatal a pályázatok tartalmát titkosan kezeli.

A pályamunkák leadása a fenti címen.

**Határideje: 2000. március 31.**

**Értékelés:** A benyújtott pályázatokat szakértői bírálóbizottság értékeli és díjazza. A testület három, egyenként 500 000 Ft értékű díjat adományoz, amelynek egy részét a kutató szakmai konferencián való — tutorával közös — részvétel költségeire fordíthatja.

A Magyar Szabadalmi Hivatal támogatja az értékes pályaművek megjelenését szakfolyóiratokban, s konzultációs lehetőséget biztosít a kutatási eredmény és/vagy találmány jogvédelmének hazai és külföldi megszerzéséhez.

Az ünnepélyes díjkiosztás helyéről és idejéről a pályázat résztvevői külön értesítést kapnak.